

**DJELATNOST KONZERVATORSKOG ODJELA U
ZADRU NA ISTRAŽIVANJU I ZAŠTITI
TRADICIJSKOG GRADITELJSKOG NASLJEĐA
Osvrt na istraživanja 2004. i 2005. godine**

FILIP ĐINĐIĆ
Ministarstvo kulture
Konzervatorski odjel u Zadru
Ilije Smiljanića 3
HR-23 000 Zadar
filip_djindjic@net.hr

UDK 39:72
Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Primljeno: 14. 12. 2005.

U tekstu je iznesen pregled i svojevrsan rezime dosadašnje djelatnosti zadarskog konzervatorskog odjela na evidentiranju, proučavanju i zaštiti tradicijskog graditeljskog nasljeđa. Katalogizira se dosadašnji ukupni popis zaštićenih etnoloških nepokretnih spomenika kulture. U drugom djelu iznose se podaci o etno akcijama i mjerama zaštite u godinama 2004. i 2005. godine. Na kraju rada tabličnim prikazom donosi se popis svih zaštićenih etnoloških nepokretnih spomenika na području zadarske županije.

Ključne riječi: graditeljstvo - otok Premuda – Paklenica - mlinice Zrmanje - zaštita

Uvod

Istraživanjem tradicijskog graditeljstva i ostale narodne kulture Konzervatorski odjel u Zadru (nekad Zavod za zaštitu spomenika kulture u Zadru) bavio se nedugo nakon svog osnutka kao samostalne institucije 1954.godine.

Povijest zadarskih konzervatora seže u 1946. god. kada se, u tada još uvijek porušenom Zadru, osniva (od strane konzervatorskog zavoda za Dalmaciju) povjerenstvo u Zadru. Imenuje se prvi povjerenik, konzervator prof. Grga Oštrić (K. Radulić - M. Domijan, 1976.). On se bavio obnovom Zadarskih spomenika, no ubrzo se pojavio interes za seosku arhitekturu kasnih 50-tih.

Nedugo zatim, 1952.godine osnovan je Konzervatorski ured u Zadru od strane Narodnog odbora općine Zadar za kotar Zadar.

I napokon 1954. godine Konzervatorski odjel postaje samostalna ustanova (K. Radulić, str. 2, rukopis 1967. g.).

Konzervatorski ured 1967. godine postaje *Zavod za zaštitu spomenika kulture* s međuopćinskom ingerencijom (Benkovac, Biograd, Obrovac i Zadar).

Ime mijenja novim Zakonom i ustrojstvom sredinom 90-tih i postaje Konzervatorski odjel Ministarstva Kulture.¹

Prvi zadarski konzervatori u službi etnografije

Prve akcije *evidentiranja* etnografske građe počinju sredinom 50-tih kada arhitekti i povjesničari umjetnosti obilaze prostore sjeverne Dalmacije, pritom je izrađena foto dokumentacija. Foto dokumentiranjem tradicijske arhitekture u 50-tim godinama obuhvaćeno je područje tadašnje općine Zadar i Biograd na moru, naselja ruralnog i polu ruralnog karaktera, dok je opsežnije terensko snimanje (od 1960. do 1969.) provela arhitektica Ksenija Radulić.

Obuhvaćeno je gotovo cijelo područje Bukovice, dio Ravnih kotara, zadarsko primorje, Ninsko primorje, općina Biograd na moru, otoci: Dugi otok, Iž, Babac, Ugljan (slike 1 i 2.).

Općim Zakonom o zaštiti spomenika kulture iz 1959. godine (SL, FNRJ br. 17/59) navode se *pokretni i nepokretni etnografske predmeti* (članak 1. stavak 2.) te se u članku 36. navode urbanističke cjeline no ne i polu urbanističke ni ruralne.² Stoga se posao na zaštitu etnoloških spomenika sveo tek na evidenciju.

Zakonom o zaštiti spomenika kulture iz 1967. godine („Narodne novine“ br. 6/1967), i *Pravilnikom o registraciji spomenika kulture* (8/1968)³ provode se akcije na zaštiti i očuvanju tradicijske arhitekture.

---

¹ 90-tih pod nadležnost zadarskog konzervatorskog odjela ulazi i područje otoka Paga, tj. grad Pag i općina Poveljana.

² Ukaz o proglašenju općeg Zakona o zaštiti spomenika kulture („Službeni list FNRJ“, br. 17. od 29. 4. 1959. godine), *Zaštita spomenika kulture u Jugoslaviji*, Kultura, Beograd 1961. godine.

³ Zakon o zaštiti spomenika kulture („Narodne novine“ br. 7/1967. godine) i Pravilnik o registraciji spomenika kulture („Narodne novine“ br. 8/1968. godine).

Postojala je i svojevrsna podjela nepokretnih kulturnih dobara - na ona od nacionalnog značaja (u kojima nije bilo etnoloških spomenika), - regionalnog, te spomenika od lokalnog značaja.

Ksenija Radulić navodi u *spomenike od regionalnog značaja ruralne cjeline mjesta Bibinje, Silba, Olib, Pakoštane pa i pulu urbana Sukošan i Sv. Filip i Jakov. Nižem stupnju su pripadala ambijentalne cjeline od lokalnog značaja i to naselja seoskog "polugradskog" karaktera. Ona zahtijevaju rad na vrednovanju i čuvanju svih kvaliteta ostvarenih stoljetnim oblikovanjem naselja. Potrebno je odstranjivanje nakaradnih interpolacija i upotpunjavanje tih naselja suvremenim potrebama a da zadrže aktualnost* (K. Radulić: Smisao zaštite spomenika, rukopis, str. 5, 1967).

Od 1970. g. dokumentacijom su se bavili povjesničari umjetnosti, 70-tih godina konzervatori Miljenko Domijan, te 80-tih prof. dr. Pavuša Vežić (slike 3. i 4.), te je pritom obrađeno područje općina Benkovac (južni dio), Biograd i Obrovac (Bukovica) te više akcija po otocima (Pašman, Iž, Vrgada i drugi). Od arhitekata najveći interes za tradicijsko graditeljstvo iskazuje arhitektica L. Petri u svojim terenskim evidentiranjima i istraživanjima (Bukovica, Paklenica, otoci zadarskog arhipelaga).

U tijeku domovinskog rata etnoakcije nisu prekidane, pa su od 1992. do 1995. izrađene fotografije stradanja seoske arhitekture i stanja etnobaštine u ratom obuhvaćenim područjima. No bez sustavnije etnografske obrade dokumentacije velik broj građe nije nikad iskorišten za registracije ili podloge za moguće obnove graditeljskih cjelina. Tome je i razlog kasnom zapošljavanju etnologa u većini Zavoda u Republici Hrvatskoj.

Stručni kadar etnolozima konzervatorima prvo su popunili (1961. g Zagreb i Rijeka), a do 2001. godine u 12 Konzervatorskih Odjela u Republici Hrvatskoj radilo je tek 7 etnologa (M. Horvat, 2001:121). Zadnjih par godina situacija se popravlja pa su etnologue dobili Zadar (2004. g.), Karlovac, Gospić, Pula i Dubrovnik, koje zasigurno očekuje poprilično posla na zaštiti i očuvanju etnološke baštine.

ETNOAKCIJE KROZ 2004. i 2005.godinu

Etnološka istraživanja tradicijskog graditeljstva sastoje se od nekoliko etapa. *Stručnom predradnjom* se odabire područje po

stupnju dosadašnje istraženosti ili neistraženosti te po stupnju ugroženosti.

Zatim *organizacijske pripreme*, utvrđivanjem i okupljanjem manje ili veće radne skupine. U radnim skupinama obično sudjeluju uz etnologe, i kustosi etnolozi područnog muzeja na čijem se prostoru nalaze kulturna dobra, arhitekti te ponekad drugi stručnjaci (fotografi, povjesničari,) uz obavezno obavještanje lokalne samouprave i službi javne sigurnosti (po M. Horvat, 2001.; u prilogu zemljovid istraženog prostora).

Istraživanje na terenu sastoji se od prikupljanja podataka (datiranja objekata, konstruktivni elementi, stanja očuvanosti) na nepokretnim objektima i cjelinama. Odabiru se pojedinačni primjeri graditeljstva (njihovo stanje, ugroženost te poduzimanje mjera zaštite).

Zadnja *završna faza* sastoji se od prikupljanja dokumentacije (katastarski preslici, topografske karte, vlasnički listovi) za stručne podloge za određivanje kulturno-povijesne vrijednosti naselja ili pojedinačnih objekata.

Na koncu se donose rješenja koja određuju stupanj i mjere zaštite, te prijedlozi obnove.

Ove akcije imaju za cilj dati adekvatne konzervatorske smjernice koje bi danas-sutra mogle omogućiti kvalitetniju revitalizaciji prostora (Žic-Šarić, 2004:33).

Premuda

Otok Premuda obrađen je sklopu akcije *Evidencije i inventarizacije nepokretne etnografske baštine* („Istraživanje i utvrđivanje stanja etnoloških spomenika u cilju prikupljanja dokumentacije i proučavanja mogućnosti njihove zaštite na području Republike Hrvatske“). Te etnoakcije provode se od strane Uprave za zaštitu kulturne baštine, Ministarstva kulture već više od 30 godina (od 1971. g).

U mjesecu svibnju 2004. godine grupa etnologa, arhitekta i povjesničara boravila je na otoku Premuda u zadarskom arhipelagu.⁴

---

⁴ U etnoakciji na Premudi sudjelovali su: Z. Živković d.i.a., M. Horvat, dipl.

Detaljna studija je izrađena kao stručni rad koji je u fazi objave u jednom znanstvenom časopisu. Istražena je tradicijska arhitektura sela i lučice *Krijal*, izrađene su i dvije registracije (preventivne zaštite), foto dokumentacija, snimke arhitekata i bogata etnografska građa. Registracije se odnose na dvije vrijedne građevine: *Uljara-Komunjski magazin*, koja je zbog svog položaja i povijesne vrijednosti te očuvanog inventara tradicijskog gospodarstva dobila status kulturnog dobra,⁵ te kuća obitelji *Bujačić*,⁶ zbog svojih arhitektonskih osobina, te velikim stupnjem očuvanosti, povijesnog značaja kojeg je imala (seoska čitaonica) registrirana je kao kulturno dobro⁷ (slike: 5., 6. i 6B).

Južni Velebit - područje oko Nacionalnog Parka Paklenica

U sklopu svojih redovnih djelatnosti na istraživanju, praćenju stanja, evidentiranja i dokumentiranja etnoloških spomenika kulture, etnolog konzervatorskog odjela i kustos etnolog Narodnog muzeja u Zadru te arhitekt, obišli su u kolovozu 2004. godine područje Nacionalnog parka Paklenica.⁸ Tom „etnoakcijom“ obuhvaćeno je područje zaselaka na obroncima Paklenice, između kanjona Velike i Male Paklenice u sastavu općine Starigrad Paklenica. I to pastirski stanovi i kuće u zaseocima: Jasenar (katastarska općina Seline), Jurline, Ramići i Škiljići.

Pastirski stanovi i kuće za stanovanje u zaseoku Ramići čine vrijedan oblik ruralnog sklopa. *Sklopina* Ramića smještena je podno stijene na južnim obroncima u prostoru NP Paklenica. U zaseoku se živjelo do sredine prošlog stoljeća, a sama *sklopina* budi znatiželju brojnih posjetitelja NP Paklenica. Ovaj sklop čine četiri objekta građena od velikih rustično obrađenih kamenih blokova povezanih vapnenom žbukom. Čitav sklop naslanja se na stijenu. Krovovi su dvostrešni i jednostrešni, prekriveni drvenom šindrom. Sjeverna zgrada ima

---

etnolog i K. Mutak prof. povijesti iz Ministarstva kulture, te L. Petri, d.i.a i F. Đinđić, dipl. etnolog iz Konzervatorskog odjela u Zadru.

⁵ Rješenje Konzervatorskog odjela u Zadru o preventivnoj zaštiti (br. reg. P-865. od 18.6.2004.)

⁶ Posebno zahvaljujem gospođi Mariji Vrkić-Žuvanić koja nam je bila svojevrsni stručni vodič po Premudi.

⁷ Rješenje Konzervatorskog odjela u Zadru o preventivnoj zaštiti od 23.5.2005. godine.

⁸ U etnoakciji sudjelovali su djelatnici Konzervatorskog odjela u Zadru: dipl. etnolog Filip Đinđić, dipl. inž. arhitekture Lepa Petri, te mr. sc. Jasenka Lulić-Štorić voditeljica Etnološkog odjela Narodnog muzeja u Zadru.

bačvasti *krov na kubu* (specifični betonski krov), pa se ta zgrada naziva i *cimentara*.⁹ Ovakve krovove nalazimo na užem velebitskom *podgorju* od mjesta Rovanjaska (Maslenica) do Tribnja.

Za *sklopinu Ramića* izrađena je preventivna zaštita (br. reg. P-908. od 25.8.2004.). - (Slika 7. crtež 1.)

U zaseocima Jasenar, Jurline i Škiljići postoji veći broj građevina za stanovanje i gospodarsku djelatnost (od kojih su uz stambene zastupljene i torovi za stoku).¹⁰ Nalaze se na istočnoj strani kanjona mala Paklenica i van su granica Nacionalnog Parka, no svojom arhitekturom i očuvanošću predstavljaju vrijedne spomenike tradicijskog graditeljstva.

Ovi stanovi su bili boravišta sezonskih stočara i poljoprivrednika iz velebitskog podgorja, i to primorskih mjesta Selina i Starigrad-Paklenice.

Privreda Podgoraca je drugačija od one iz Bukovačkih stočara koji su također imali svoje stanove po Velebitu, u toliko, što su podgorci imali tri stalne naseobine. Jedna naseobina bila je primorsko mjesto (zimsko selo), drugo (selo nastanjeno od proljeća do jeseni) na *podima*, gdje su se bavili zemljoradnjom (obradom *dolaca*-sijali su ječam, krumpir, skupljali sijeno) na visini oko 800 metara. Treći manji stanovi bili su oni samo za pastire, koji su u njima boravili u ljetnim mjesecima, a bili su smješteni podno vrhova Velebita iznad 1000 metara (Belaj, 2004:13-14).

Ovakav način privređivanja i duljeg boravka na planini zahtijevao je i kvalitetnije stambene objekte. Gore navedeni zaseoci pripadaju drugim selištima-*podima* u kojima su Podgorci boravili najveći dio godine, što se i vidi po broju izgrađenih objekata. Praktički je cijelo primorsko mjesto bilo preseljeno *izdigom* na *pode*.

Kuće u selištima Jasenar, Škiljići i Jurline građene su od masivnijih polu obrađenih kamenih blokova povezanih vapnenim mortom,

---

⁹ Betonske krovove za koje je prethodno načinjen drveni kalup prvi su počeli graditi Burella i Š. Dokoza poč. 20. st, i specifični su za Paklenicu i podgorje (vidi T. Vinščak - „Paklenica u južnom Velebitu-etnološke osobitosti u mediteranskom kontekstu“, *Paklenički zbornik*, Starigrad-Paklenica 1994.godine).

¹⁰ Ovi stanovi su korišteni od stanovnika podgorja (Selina i Starigrada), u kojima su živjeli najveći dio godine i držali ovce, koze i nešto goveda.

prozori su manjih dimenzija. Doprozornici su izvedeni od finije obrađenog kamena. Neke imaju i drvene doprozornike. Krovovi su dvostrešni uglavnom prekriveni *francuzica* crijepom,¹¹ dok se na nekima vide ostaci ranijeg pokrova od kupe kanalice (slike 9. i 10.). U Škiljčićima neki objekti imaju betonski *krov na kubu*. U *Jurlinama* je očuvano kućište s gusternom i torovima za stoku, te košnicama za pčele u dvorištu (Slika 8, crtež 2).

Ova tradicijska seoska naselja (*selišta-podi*) imaju naseobinske i arhitektonske karakteristike jadranskog areala s manjim utjecajem dinarskog. Sela su raštrkana planinska ali arhitektura im je posve jadranskog kulturnog kruga (kuće na jedan pod, neke i većih dimenzija, u prizemlju prostorije za stoku i privređivanje, a na katu za spavanje). Ognjišta u kućama su u prizemlju s blago podignutim podzidom ili na podu, što je karakteristika jadranske i dinarske etnografske zone.

Mlinice na Zrmanji

U mjesecima listopadu i studenom 2005. godine rekognoscirano je područje kanjona rijeke Zrmanje u Bukovici. Tom prilikom evidentirane su mlinice na *Jankovića buku* kod Obrovca i *Berbera buku* kod Bilišana.¹² Oba sklopa građevina su djelom zapuštena već 50-tak godina i u ruševnom su stanju, no za iste se pokazala zainteresiranost lokalnog stanovništva za obnovom. Nakon prikupljene dokumentacije izrađene su preventivne registracije.¹³

Mlinice na Berbera buku nalaze se uz lijevu obalu rijeke Zrmanje u zaseoku Berberi, područje sela Bilišane donje. Sklop se sastoji od tri kamene zgrade. Uz seoski put neposredno kraj mlinica, nalazi se i mlinareva kuća u ruševnom stanju (Slike 11. i 12.).¹⁴

Sve zgrade građene su od neuslojenog kamena vapnenca i riječnog kamena sedre. Dimenzije građevina su 5,50 x 4,50 m, i visine do 3,50 m na sljemenu. Krovovi su dvostrešni prekriveni *francuzica*

---

¹¹ Francuzica crijep - vrsta mediteran crijepa koji se počeo koristiti između dva svjetska rata.

¹² Osim konzervatora L. Petri, d.i.a. i etnologa F. Đinđića sudjelovao je i D. Mitrović dipl. ing agronomije (inspektor zaštite prirodne baštine).

¹³ Rješenje Konzervatorskog odjela u Zadru od 28.10.2005. godine.

¹⁴ Fotografije od broja 7. do 11. načinila je L. Petri, od 5. do 6B -F.Đinđić, a fotografiju broj broj 12 - D. Mitrović.

crijepom i *aternit* pločama (nekada pokrov od kamenih ploča). U dvije mlinice očuvana su po dva mlinska kamena s pogonskim mehanizmom. Ovaj sklop nalazimo i u katastarskoj mapi iz 1826. godine (Slika 13.).

Nedaleko grada Obrovca, na širem prostoru mjesta Muškovci, uz obje obale rijeke Zrmanje, kod Jankovića buka, nalazi se više zgrada koje su od kasnog srednjeg vijeka služile kao mlinovi starog grada Obrovca. Danas su to s lijeve obale dvije zgrade, dijelom urušene, izduženog pravokutnog tlorisa na jedan kat. Građene su od uslojenog priklesanog kamena vapnenca i sedre. Pokrov je nekad bio od kupe kanalice. U prizemlju su bili smješteni mehanizmi mlinice koji su djelom sačuvani. Na katu se stanovalo.

Veća zgrada s desne obale, pravokutnog tlocrta (dim. 11,50x 9,50 m i visine u zabatu do 8 metara) ima u prizemlju pogonski mehanizam dok se na katovima stanovalo. Prozori i vrata su izvedeni od priklesanog bijelog vapnenca i drvenih greda, a nadvoji na vratima u prizemlju su od opeke i kamena sedre. Ova zgrada ima odlika i urbane arhitekture što nam daje za pravo zaključiti da su korisnici bili imućniji Bukovčani.¹⁵

Zaključak

Za kvalitetniju obnovu i revitalizaciju ovih prostora za koje postoje ili su u fazi donošenja upravni postupci s mjerama zaštite, ove evidencije i istraživanja tradicijske arhitekture služe kao podloga. Konzervatorska podloga, tj. njen sadržaj za buduće izrade planova prostornog uređenja ima za cilj odrediti problematiku razine zaštite prostora. U programu rada na konzervatorskim podlogama navode se *pripremni radovi*, *terenski rad* i *studijsko-analitički rad* (Z. Mavar, str. 229:2005), koji će poslužiti budućim studijama prostornog planiranja.

Provođenje konzervatorskih smjernica i mjera zaštite otvara se mogućnost utjecanja i kvalitetnijeg pristupa obnovi. Objekti su većinom u privatnom vlasništvu pa je stoga potreban prvenstveno interes vlasnika ili korisnika objekata. Na žalost, rijetki se upuštaju u poslove obnove a razlozi su jasni (izoliranost naselja, siromaštvo i nezainteresiranost stanovništva, napušteni objekti te teško utvrđivanje

---

¹⁵ Rješenje Konzervatorskog odjela u Zadru od 16.11. 2005. godine

pravih vlasnika zbog zbrke u zemljišnim knjigama).

Osim vlasnika objekata ulogu u obnovi trebaju imati i jedinice lokalne samouprave, koje ponekad ni ne pokazuju velik interes, no nadamo se pozitivnim promjenama ubuduće.

Popis registriranih i preventivnih zaštita etnoloških nepokretnih i pokretnih kulturnih dobara na području nadležnosti Konzervatorskog Odjela u Zadru:

Godina	Registrirani	Preventivne	Ruralne cjeline i sklopovi	Zavičajne zbirke
1969		Dvor „Štulić“ Nin		
1969		Dvor „Šipina“ Ninski stanovi		
1970	Marasovići		Marasovići	
1974	Sukošan		Sukošan Poluurbana jezgra	
1979	Bibinje		Bibinje	
1987.		Pakoštane	Pakoštane Poluurbana jezgra	
1987.		Sv.Filip i Jakov	Sv.Filip i Jakov Poluurbana jezgra.	
2004.		Sklopina Ramići	Sklopina Ramići	

2004.		Stara uljara Premuda		
2005.				
2005.		Jankovića mlin		
2005.		Mlinice na Berbera buku		
2005.		Kuća Bujačić Premuda		
2005.		Turanj	Turanj-poluurbana jezgra	
2005.				Etnografska zbirka Bibinje

Literatura:

BELAJ, Vitomir (2004): Tradicijsko planinsko stočarstvo na Velebitu i bunjevačka etnogeneza. *Studia ethnologica Croatica* br. 16, Zagreb 2004: 5-31.

HORVAT, Manda - ĐINĐIĆ, Filip - MUTAK, Katica (2004): Inventarizacija etnografske građe na otoku Premuda(u tisku).

HORVAT, Manda (2003): Pregled istraženosti tradicijskoga graditeljstva i nekoliko primjera obnove. *Zbornik radova II. Simpozija etnologa konzervatora Hrvatske i Slovenije* (Simpozij održan u Nacionalnom parku Paklenica), Starigrad-Paklenica 2001, Zagreb 2003:121-136.

RADULIĆ, Ksenija - DOMIJAN, Miljenko (1976): Zaštita spomenika kulture u Zadru 1954-1974. *Zadarska revija*, br.3-4. Zadar 1976:235-254.

RADULIĆ, Ksenija (1967): Smisao zaštite spomenika (rukopis), Zadar 1967.

VINŠČAK, Tomo (1995): Paklenica u Južnom Velebitu, etnološke osobitosti u mediteranskom kontekstu. *Paklenički zbornik vol. 1*, Starigrad-Paklenica 1995:267-272.

MAVAR, Zofia (2005): Prijedlog sadržaja konzervatorskih podloga za planove prostornog uređenja. *Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske br. 28*, Zagreb 2005:227-236.

Sl. 1. Grbe kod Nina (foto: G. Oštrić 1955.)

Sl. 2. Otok Babac, Mandići (foto: K. Radulić 1965.)

Sl. 3. Sukošan, kuća s boloturom (foto: M. Domijan 1973.)

Sl. 4. Nadin, zaselak Vrsaljko (foto: P. Vežić 1986.)

Sl. 5. Premuda, stara uljara u luci Krijal (foto: F. Đinđić 2005.)

Sl. 6. Premuda, kuća Bujačić (bivša čitaonica, foto: F. Đinđić 2005.)

Sl. 6b. Premuda, panorama sela (foto: F. Đinđić 2005.)

Sl. 7. Sklopina Ramići (foto: L. Petri 2004.)

Sl. 8. Selište Jurline (foto: L. Petri 2004.)

Sl. 9. Zaseok Jasenar (foto: L. Petri 2004.)

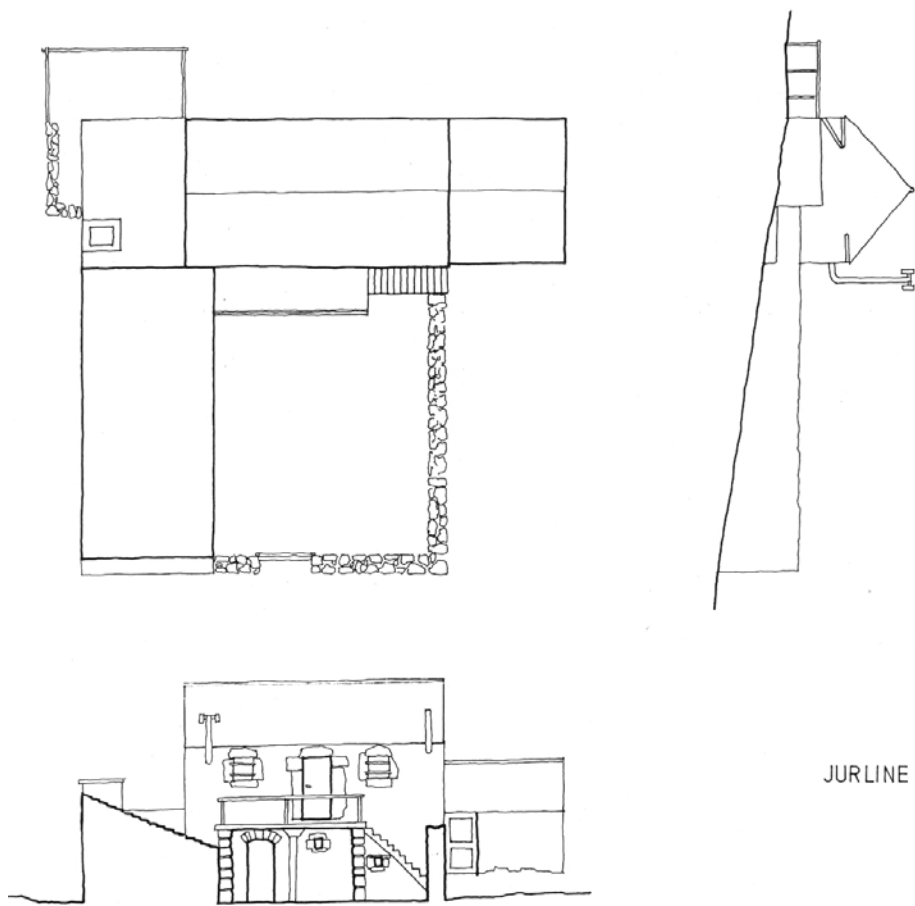
Sl. 10. Zaseok Jasenar (foto: L. Petri 2004.)

Sl. 11. Berbera buk (foto: L. Petri 2005.)

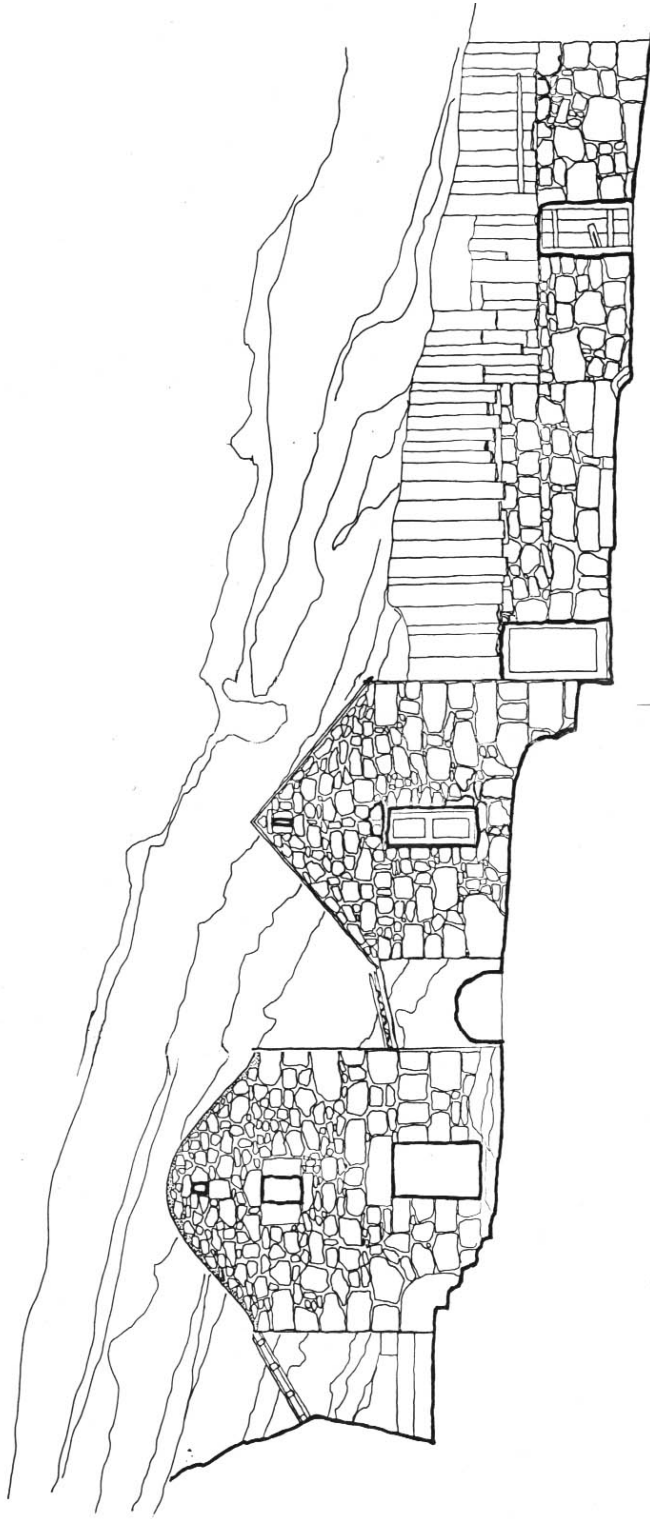

Sl. 12. Jankovića mlin (foto: D. Mitrović 2005.)

Crtež 1. Jurline na Paklenici – arhitektonski snimak objekta s okućnicom, pročelje (snimila Lepa Petri 2004.)

Crtež 2. (na slijedećoj stranici) Ramići na Paklenici – arhitektonski snimak stambeno – gospodarskih objekata (snimila Lepa Petri 2004.)

Zemljovid s označenim istraženim prostorom

**WORK OF THE DEPARTMENT OF CONSERVATION IN
ZADAR ON THE RESEARCH AND PROTECTION OF THE
TRADITIONAL BUILDING HERITAGE**

Reference to the researches in 2004 and 2005

(Summary)

Review and a kind of resume of the past works done by the Department of conservation in Zadar in recording, researching and protecting of the traditional building heritage are given in the text. The whole list of the protected ethnological immovable cultural monuments is catalogued here. Information on the ethnological actions and measures of protection taken in 2004 and 2005 are given in the second part of the text. In the end there is a table showing the list of all protected ethnological immovable monuments in the area of the Zadar County.